

Yslam akydasy (3)

Uly şirk we onuň görnüşleri.

Sorag: Uly şirk näme?

Jogap: Doga-dileg etmek, damak çalmak we şuňa meňzeş ybadatlaryň görnüşlerini, Allah Tagaladan başgasyna niyetlemek, ýagny Allah Tagaladan başgasyna ybadat etmek uly şirkdir.

Delili: Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýýär: "**Allah Tagaladan başga, özüne peýda ýa zyýan berip bilmeýän zatlara doga-dileg etme. Eger şeýle etseň zalymlardan bolarsyň.**"¹

Sünnetden delili: Haçanda Pygamberimizden (sallallahu aleýhi we sellem): "**Iň uly günä haýsydyr?**-diýip, soralanda: **Seni ýokdan bar edip ýaradan Allah Tagalaga şirk getirmegiňdir,**-diýdi."²

Sorag: Allah Tagalaň ýanynda günäleriň iň ulusy nämedir?

Jogap: Allah Tagalaň ýanynda günäleriň iň ulusy – şirkdir.

Delili: Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýýär: "**Lukman öz ogluna nesihat edip: Eý, oguljugym, Allah Tagalaga şirk getirmegin! Şirk iň uly zulumdyr (günädir).**"³

Sünnetden delili: Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): "**Uly günäleriň, iň ulusy: Allah Tagalaga şirk getirmek, ene-ata boýun bolmazlyk (ýa-da olaryň göwnüne degmek) we ýalan zada şayatlyk etmekdir.**" diýdi.⁴

Sorag: Şu ymmatda şirk barmy?

Jogap: Hawa, bar.

Delili: Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýýär: "**Olaryň köpüsü şirk getiren halynda Allah Tagalaga iman getirýärler.**"⁵

Sünnetden delili: Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): "**Meniň ymmatymdan birnäçe taypa müşriklere goşulyp, butlara ybadat edýänçäler, kyýamat gopmaz**" diýdi.⁶

Sorag: Ölen ýa-da gaýyp (ýanynda bolmadyk) adamlara doga-dileg etmegiň hökümi näme?

Jogap: Olara doga-dileg etmek uly şirkdir.

Delili: Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýýär: "**Allah Tagalanyň ýany bilen başga zady çagyurma (doga-dileg etme)! Eger çagyrsaň, dowzahylardan bolarsyň.**"⁷

Sünnetden delili: Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): "**Kim Allah Tagalaga şärik goşup, Ondan başga zada doga-dileg edip ölse, dowzahylardan bolar**" diýdi.⁸

Sorag: Doga-dileg etmek ybadatmy?

Jogap: Hawa, doga-dileg ybadatdyr.

Delili: Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýýär: "**Robbiňiz aýtdy: Maňa doga-dileg ediň! Doga-dilegiňizi kabul edeýin. Maňa ybadat (doga-dileg) etmegi peslik bilip, tekepbirlilik edýänleriň jaýy jähennemdir.**"⁹

Sünnetden delili: Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): "**Doga-dileg etmek-ybadatdyr**" diýdi.¹⁰

Sorag: Ölüler doga-dilegi eşidýärlermi?

Jogap: Ýok, eşitmeýärler.

Delili: Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýýär: "**Elbetde Sen gabyrarda ýatanlara eşitdirip bilmersiň.**"¹¹

Ibn Omaryň (radiAllahu anh) rowaýat etmegine görä, Bedr söweşinden soň Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) öli müşrikleriň (kapyrlaryň) jesetleriniň başynda duryp: "**Robbiňiziň size wada eden zadynyň hakdygyny bildiňizmi?**"-diýdi. Soňra: "**Olar şu wagt meniň aýdan zadamyň eşidýärler**"- diýdi.

Şu hadys Aýşa (radiaAllahu anha) enemize aýdylanda, Ol: "**Olar meniň aýdan zadamyň hakdygyny şu wagt bilyärler**"-diýen, diýdi.

Soňra Aýşa (radiaAllahu anha) enemiz Neml süresinden: "**Elbetde sen ölülere eşitdirip bilmersiň**"-diýen, 27/80-nji aýaty okady.

Hadysy rowaýat eden Katada (rahimehullah): "Olar önküsinden, kiçelsinler, peselsinler we puşman etsinler diýip, Allah Tagala olary direldip, Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) sözünü eşitirdi", diýýär.¹²

Şu hadysyň netijeleri:

1-Sol müşrikleriň eşitmekleri wagtlarynydyr. Sebäbi Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem): "**Olar şu wagt eşidýärler**" -diýdi. Ýagny indiden soň eşitmezler- diýmekdir. Çünkü şu hadysy rowaýat eden Katadanyň (rahimehullah) aýdyşy ýaly, ýazgarmak,...we kiçeltmek üçin, Allah Tagala olary direldip Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) sözünü eşitirdi.

2- Aýşa enemiz (radiaAllahu anha): "**Elbetde sen ölülere eşitdirip bilmersiň**"-diýen aýaty delil edinip, Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Olar eşidýärler** – diýmedi, megerem: **Olar indi bilyärler** – diýdi diýip, Ibn Omaryň (radiAllahu anh) sözünü inkär etti.

3-Ibn Omar (radiAllahu anh) bilen Aýşe enemiziň (radiAllahu anha) rowaýatlarynyň arasyň şeýle jemlemek mümkün: Kur'an-Kerimde açık-aýdyň habar berilişi ýaly, aslyýetinde ölüleriň eşitmezligi hakdyr. Ýöne, Allah Tagala Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) mugjyzasy höküminde, öli müşrikleri direlitdi we olar eşitdiler.

Şu hadysy rowaýat eden Katada (rahimehullah) hem şeýle diýýär.

Has dogrusyny Allah Tagalanyň özi bilyändir.

Muellif: Şeyh Muhammed Jamil Zinu.
1-Yunus 10/106.

2-Buhari we Muslim.

3-Lukman 31/13.

4-Ymam Muslim.

5-Yusuf 12/106.

6-Sahyh hadys. Ymam Tirmizi.

7-Suara 26/213.

8-Ymam Buhari.

9-Gafır 40/60.

10-Ymam Tirmizi, Hasnus-Sahyh.

11-Fatyr 35/22.

12-Ymam Buhari /Kitabul-Jenaiz/-iň 8-nji babynda rowayat eden.